

Charakterystyka polsko-ukraińskich regulacji prawnych o zabezpieczeniu społecznym w oparciu o analizę przepisów Umowy zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym

Characteristics Poland-Ukrainian regulations about the social security in basing provisions of the agreement entered into for analysis between the Republic with Poland but Ukraine about the social security

Mgr Bartłomiej Wiklański^a

^a *Doktorant Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*

Streszczenie

Tematyka przeprowadzanych rozważań opiera się analizie przepisów Umowy zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym. Analiza tej umowy odnosi się do charakterystyki głównych elementów teoretycznych oraz wskazaniu zasad kształtujących relacje między oboma państwami w zakresie zabezpieczeń społecznych. Ponadto omówione zostały elementy umowy odnoszące się do współpracy instytucjonalnej. Wynikiem przeprowadzonej analizy jest przedstawienie kluczowych elementów Umowy wraz z określeniem głównych zasad stosowania jej zapisów w praktyce.

Słowa kluczowe:

ubezpieczenie, regulacje prawne, Polska, Ukraina, współpraca

Wstęp

Tematyka ubezpieczeń społecznych odnosi się do jednego z ważnych narzędzi polityki społecznej państwa, którego zadaniem jest ochrona interesów socjalnych społeczeństwa w ramach obowiązującego porządku prawnego¹.

W niniejszej publikacji zaprezentowano analizę prawną Umowę między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym, sporządzoną w Kijowie dnia 18 maja 2012 r. Zasadniczym celem artykułu jest zaprezentowanie rozwiązań zawartych w Umowie. Przyjętą w artykule tezę jest weryfikacja stwierdzenia, że zawarte w Umowie regulacje mają pozytywny wpływ na rozwój rynku ubezpieczeń społecznych, zarówno w Polsce jak i na Ukrainie. Metodami badawczymi wykorzystywanymi w artykule jest analiza norm prawnych, które regulują system ubezpieczeń społecznych, a także studia literatury.

Zasadnicze pojęcia mające znaczenie dla treści artykułu

Pojęcie zabezpieczenia społecznego oraz systemu zabezpieczeń nie jest jednolite, a w zależności od sensu w jakim go używamy może przyjąć różne znaczenie². Na potrzeby niniejszego artykułu przyjęto definicja prawną G. Szpora, który wskazuje że poprzez system zabezpieczeń społecznych można rozumieć całokształt środków oraz działań publicznych, za pomocą których społeczeństwo prowadzi działania mające na celu ochronę jednostki przed niemożnością zaspokajania podstawowych potrzeb³. Uzupełnieniem do przytoczonej definicji jest stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, którym wskazano że zabezpieczenie społeczne obejmuje całokształt świadczeń, jakie ze środków publicznych są przyznawane obywatelowi znajdującemu się w potrzebie⁴. Działania te są realizowane w ramach zorganizowanego systemu administracyjnego na który składają się następujące podmioty: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, dla ogółu pracowników, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, dla rolników oraz Narodowy Fundusz Zdrowia, jako podmiot uzupełniający działania dwóch poprzednich podmiotów⁵. Uzasadnieniem dla stosowania różnorodnych działań w zakresie

---

¹ Inspiracją do podjęcia rozważań nad tematem polsko - ukraińskich regulacji ubezpieczeń społecznych była konferencja naukowa odbywająca się 10 września 2018 roku w Krakowie w ramach 100-lecia polskiej polityki społecznej „Przeszłość, Teraźniejszość, Przyszłość” gdzie jednym z problemów była liczba pracowników z Ukrainy objętych ubezpieczeniem społecznym szacowana na około 40% wszystkich pracowników zatrudnionych w Polsce.

² E. Zdrojewski, I. Pawełczak, Ubezpieczenia społeczne w różnych formach zatrudnienia, Zeszytu Naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych Politechniki Koszalińskiej 2012/16, str. 243

³ (red.) G. Szpor, System ubezpieczeń społecznych. Zagadnienia podstawowe, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2004, str. 15.

⁴ Orzeczenie TK z 19 listopada 1996 r., K 7/95, - źródło: trybunal.gov.pl

⁵ Opracowane na podstawie Tabeli A. Pątek, Zabezpieczenia społeczne w Polsce, Warszawa 2017, str. 7

polityki społecznej jest umożliwienie znalezienia przez państwo odpowiedniego wachlarza środków pozwalających na zastosowanie właściwego działania dla skonkretyzowanej sytuacji beneficjenta⁶. Natomiast pod pojęciem ubezpieczenia społecznego można rozumieć system zagwarantowanych ustawowo i związanych z pracą świadczeń o charakterze roszczeniowym, pokrywających potrzeby wywołane przez zdarzenia losowe lub inne zrównane z nim zdarzenia, spełniane przez zobowiązane do tego instytucje oraz finansowane na zasadzie bezpośredniego lub pośredniego rozłożenia ciężaru tych świadczeń, w całości lub przynajmniej w poważnej mierze dla zbiorowo osób do nich uprawnionych⁷.

Analiza zagadnień umowy o zabezpieczeniu społecznym zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą

Przechodząc do meritum rozważań odnośnie do Umowy o zabezpieczeniu zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą (dalej określanej jako Umowa), należy zacząć od wskazania zakresu pojęciowego oraz podmiotowego jaki obejmują jej regulacje⁸. Dział pierwszy odnoszący się do Postanowień ogólnych wskazuje w artykule pierwszym na główne definicje, jakie są używane na gruncie zapisów umowy, które zostały wskazane w 9 podpunktach⁹. Jak wskazuje art. 1 pkt. 2 inne pojęcia używane na łamach umowy, które nie zostały zawarte w art. 1 pkt. 1 posiadają znaczenie właściwe, w zależności od porządku prawnego państwa, do którego odnosi się dana regulacja¹⁰. Katalog zdefiniowanych pojęć ma na celu zapobieganie ewentualnym rozbieżnością interpretacyjnym w kwestiach kluczowych dla zakresu (przedmiotu) Umowy, natomiast zapis pkt. 2 pozostawia możliwość odwołania się w razie wątpliwości odnośnie danego zagadnienia do porządków krajowych. Takie rozwiązanie pozwala odbiorcom, jak i organom wykonującym zapisy Umowy na przyjęcie właściwej wykładni przepisu w konkretnej sytuacji faktycznej.

Dalsza część Umowy, w art. 2 wskazuje zakres przedmiotowy jaki jest objęty jej postanowieniami. Obejmuje on w przypadku Ukrainy ustawodawstwo ubezpieczeniowe w zakresie choroby, ciąży, macierzyństwa, wypadków zawodowych, bezrobocia, emerytur, rent

---

⁶ E. Maj Istota ubezpieczenia społecznego w Polsce Zeszyty Naukowe WSFiP Nr 1/2015, str. 102

⁷ Definicja przytoczona za G. Szpor, Ubezpieczenia w systemie ubezpieczenia społecznego Warszawa 2004, str. 26.

⁸ Charakteryzowana (analizowana) Umowa zajmuje miejsce w polskim porządku prawnym wśród ratyfikowanych umów międzynarodowych

⁹ Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym, sporządzona w Kijowie dnia 18 maja 2012 r. Dz.U. 2013 poz. 137 oraz Porozumienie Administracyjne w sprawie stosowania ww. Umowy, 18 maja 2012r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 1375). -źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl>

¹⁰ ibidem art. 1

oraz zasiłku z racji bezrobocia¹¹. Zaś w odniesieniu do właściwego ustawodawstwa polskiego obejmuje następujące zagadnienia: zasiłków, świadczeń na wypadek choroby i macierzyństwa, emerytur, rent, świadczeń z tytułu pracy i choroby zawodowej, zasiłków pogrzebowych¹². Przytoczony katalog przedmiotowy ma charakter zamknięty, co potwierdza art. 2 pkt. 3 oraz 4¹³. W umowie zawarto również ściśle określony katalog zamknięty, do którego zalicza się osoby które podlegają ustawodawstwu jednej lub obu stron umowy, bądź osób wywodzących od wspomnianych osób swoje prawa¹⁴. W stosunku do osób wskazanych w katalogu podmiotowym stosuje się reguły równego traktowania, której istota wyraża się w poddaniu jurysdykcji w zakresie praw i obowiązków na takich samych warunkach jak gwarantuje to ustawodawstwo drugiej strony Umowy. Uzupełnieniem dla stosowania zasady równości jest zapis znajdujący się w art. 5, wskazujący, że prawa jakie na podstawie Umowy przysługują podmiotowi uprawnionemu nie ulegają zawieszeniu w przypadku zmiany miejsca zamieszkania w obrębie Rzeczypospolitej Polskiej a Ukrainy z wyjątkiem świadczeń dla bezrobotnych¹⁵. Przytoczony zapis wskazuje na istotę oraz sens analizowanej (czy w tekście pisanym można omawiać?) Umowy. Należy zwrócić uwagę na brak wzmianki odnośnie do regulacji dotyczących służb mundurowych. Jednakże pominięcie wspomnianej kategorii osób jest spowodowane specyfiką wykonywanego zawodu a także istnieniem regulacji uniemożliwiających sumowanie okresów służby przebytych w Polsce, z okresami służby w służbach mundurowych innych państw¹⁶.

Dział drugi umowy strony poświęciły na rozwiązanie kwestii stosowania przepisów właściwego ustawodawstwa w stosunku do podmiotów objętych obowiązującymi regulacjami. Zgodnie z zasadą ogólną wprowadzone zostało stosowanie przepisów o zabezpieczeniu społecznym właściwych ze względu na miejsce wykonywanej pracy lub działalności gospodarczej przez uprawnioną osobę. Uzupełnienie i rozwinięcie zasady ogólnej wyrażone jest w szeregu zasad szczegółowych zawartych w art. 7. Są to następujące zasady. Zgodnie z pierwszą zasadą, osoba zarejestrowana na terytorium jednego z krajów będących stroną Umowy, wykonująca pracę na terytorium drugiej strony zleconą przez podmiot zatrudniający mający siedzibę na terenie państwa pierwszego, przez okres nie dłuższy niż 24 miesiące,

---

¹¹ ibidem art. 2

¹² ibidem art. 2

¹³ ibidem art. 2

¹⁴ ibidem art. 4

¹⁵ ibidem art.5

¹⁶ W odniesieniu do żołnierzy wojska polskiego zastosowanie mają przepisy Ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.), które stanowią, że, w celu uzyskania prawa do emerytury wojskowej wymagane jest posiadanie 15 lat służby wojskowej w Wojsku Polskim. – źródło: isap.sejm.gov.pl

podlega prawu państwa pochodzenia pracodawcy¹⁷. Jest to bez wątpienia bardzo ważny element z punktu widzenia polskich pracowników delegowanych wykonujących pracę na terenie Ukrainy, co oczywiście działa w obie strony¹⁸. Kolejno, osoba prowadząca działalność na własną rękę przenoszącą się na okres nie dłuższy niż 24 miesiące na terytorium państwa będącego drugą stroną umowy, podlega ustawodawstwu państwa pochodzenia¹⁹. Następnymi wyjątkami są przypadki, kiedy zabezpieczeniu podlega, personel przedsiębiorstwa transportowego, załoga statku morskiego, urzędnicy państwowi oraz personel dyplomatyczny²⁰. Należy dodać, że strony uwzględniły możliwość odstępstwa od zasady ogólnej i zasad szczegółowych z wyłączeniem postanowień dotyczących dyplomatów. Przedstawiony katalog zasad w sposób całościowy ma na celu, zgodnie z założeniami stron umów objąć wszystkie potencjalne podmioty uprawnione do korzystania z zabezpieczenia społecznego. Na szczególną uwagę zwraca fakt elastyczności zapisów Umowy, wyrażający się w poprzez dopuszczalność regulacji konsensualnej w konkretnych przypadkach stosowania przepisów. Jest to bez wątpienia pozytywny element zapisów Umowy, pozwalający ograniczyć zbędną kazuistykę jej unormowań.

Zasady szczególne odnoszące się do konkretnych form zabezpieczenia społecznego

Konkretyzacja regulacji odnoszących się do zakresu przedmiotowego Umowy zawarta w Dziale III kształtuje się w następujący sposób. Rozdział pierwszy reguluje materię odnoszącą się do zasiłków dla bezrobotnych. Jego treść wskazuje, że ustalenie okresu do uzyskania świadczenia, jest uwzględniane w kraju będącym drugą stroną Umowy, o ile posiada odpowiedni okres pozwalający nabyć uprawnienie. Jednocześnie okres wypłacania zasiłku ulega skróceniu we właściwym zakresie w stosunku do wykorzystanego czasu korzystania ze świadczenia w ciągu ostatnich 12 miesięcy²¹.

Kolejno w rozdziale drugim poświęconym chorobom oraz macierzyństwu kształtują się uprawnienia w sposób podobny odnosząc się do okresów uwzględniania okresów wymaganych dla uzyskania świadczenia, tak jak miało to miejsce w odniesieniu zasiłków dla bezrobotnych. Natomiast kwestia wypłacania świadczeń jest regulowana przez ustawodawstwo państwa, na

---

¹⁷ ibidem art. 7

¹⁸ Niniejsza uwaga wskazana za Uzasadnieniem Rady Ministrów 10-67-12 do Umowy o zabezpieczeniu społecznym, str. 6

¹⁹ ibidem art. 7

²⁰ ibidem art. 7

²¹ ibidem art. 9

terenie którego przebywa osoba uprawniona, chyba że właściwe ustawodawstwo przewiduje wyjątki od reguły.²² Świadczenia, jakie przysługują osobie uprawnionej dotyczą tylko środków finansowych. Nie wynika natomiast z treści umowy uprawnienie do korzystania ze świadczeń rzeczowych z uwagi na brak możliwej wzajemności ze strony Ukrainy^{23 24}.

W dalszej kolejności Umowa reguluje w ramach rozdziału trzeciego zagadnienia dotyczące rent i emerytur. Podstawowa zasada jest zbliżona do analizowanych uprzednio regulacji w zakresie nabywania praw do ubezpieczenia. Rozszerzenie stanowi możliwość uwzględnienia okresów zatrudnienia w państwie trzecim, jeżeli jest ono związane z obiema stronami Umowy odrębną umową międzynarodową regulującą kwestie sumowania okresów ubezpieczenia²⁵. Jednakże przytoczone unormowania nie obejmują osób, które nie mają minimum 12 miesięcy ubezpieczenia, z wyłączeniem sytuacji w których instytucje właściwe stron uwzględniają krótsze okresy zabezpieczenia²⁶. Uzupełnieniem regulacji wskazanej w zdaniu poprzednim jest art. 14, zgodnie z którym fakty i zdarzenia mające wpływ na nabycie prawa oraz wysokość renty i emerytury mają takie same znaczenie na obu terytoriach państw umowy²⁷. Rozwiązanie zawarte w Umowie jest zgodne z zasadą proporcji okresów, polegającą na zsumowaniu okresów ubezpieczenia aż do uzyskania świadczenia przez uprawnionego²⁸. Regulacja taka ma na celu także zacieśnienie współpracy na szczeblu międzynarodowym obu państw w zakresie zabezpieczeń społecznych. Nie jest, jednakże konieczne sumowanie okresów ubezpieczenia w każdym wypadku, na co wskazuje art. 15, odnoszący się do sytuacji, w której uprawniony uzyskał prawo do pełnego zabezpieczenia w jednym z państw stron. W przypadku, gdy uprawniony nie uzyskał na terenie jednego państwa pełnego prawa do zabezpieczenia społecznego przysługuje mu możliwość ubiegania się o uzyskanie zabezpieczenia na terenie jednego z państw stron, poprzez właściwą instytucję odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu zabezpieczenia. Wyliczenie właściwej wysokości świadczenia następuje poprzez obliczenie wysokości teoretycznie najwyższej w danym państwie i

---

²² ibidem art. 11

²³ Stanowisko Ministra Zdrowia z dnia 18 lutego 2009 r wyrażone w sprawie negocjacji warunków Umowy w sprawie zabezpieczenia społecznego.

²⁴ C. Orłowski - Dopuszczalność stosowania zasady proporcji w sytuacji niedoubezpieczenia - Monitor Ubezpieczeniowy nr 50 - wrzesień 2012

²⁵ ibidem art.12

²⁶ ibidem art. 13

²⁷ ibidem art. 14

²⁸ K. Bomba, Zakaz dyskryminacji ze względu na zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy w świetle Dyrektywy Rady 97/81/WE zawierającej Ramowe Porozumienie dotyczące zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, *Jornal of Modern Science* 1/2014 vol 20, str. 223 -240

porównanie jej z wysokością faktyczną ustaloną przez uprawnioną instytucję po dokonania podsumowania wszystkich okresów ubezpieczenia²⁹.

Rozdział czwarty działu trzeciego rozwija zagadnienia dotyczące kwestii zabezpieczeń społecznych przyznawanych na skutek wystąpienia wypadku w pracy oraz chorób zawodowych. Za osobę uprawnioną do skorzystania z takiej formy zabezpieczenia, uznaje się wyłącznie osoby podlegające ubezpieczeniu w momencie wystąpienia zdarzenia. W kontekście zapisów Umowy, wystarczające jest posiadanie takiej formy ubezpieczenia na co najmniej jednym z terytoriów państw stron. Zaś w przypadku choroby zawodowej dodatkowym wymogiem jest wykonywanie pracy, która jest przyczyną wystąpienia problemów zdrowotnych³⁰. Wzajemność w stosowaniu przepisów uprawniających do uzyskania świadczenia z tytułu choroby zawodowej rozciąga się na przebieg całego koniecznego leczenia, a także na przypadki, w których osoba wykonywała pracę na terenie drugiego państwa i na skutek jej wykonywania doprowadziła do faktycznego pogłębienia choroby zawodowej. W drugim przypadku taka osoba nabywa prawo do świadczenia uzupełniającego.

Ostatnim elementem działu III jest regulacja normująca zasady przydzielania zasiłku pogrzebowego. Zgodnie z przepisami art. 18, prawo do zasiłku przysługuje pracownikowi, emerytowi bądź renciście zgodnie z zasadami terytorium państwa, na której w chwili zgonu przebywała osoba uprawniona³¹. Wypłata dokonywana jest przez instytucję właściwą miejscowo, co do miejsca zgonu uprawnionego. Należy dodać, że każda forma świadczenia jest wypłacana w walucie państwa, w którym osoba uprawniona ma stałe miejsce zamieszkania, co w sposób oczywisty ułatwia wykorzystanie przez uprawnionego otrzymanych środków³².

Zapisy działu III stanowiące katalog zamknięty, pozwalają w typowych przypadkach na zastosowanie zapisów pozwalających na wykonanie zgodnie z zamysłem stron, uprawnień przysługujących obywatelom państw stron. Ponadto przytoczone zapisy rozwiewają wątpliwości, w zakresie stosowania porządku prawnego podczas prowadzenia postępowania mającego na celu przyznanie uprawnień z zakresu zabezpieczenia społecznego.

---

²⁹ art. 16 Umowy....

³⁰ ibidem art. 17

³¹ Ibidem art. 18 por. z: Krótki Przewodnik Po Rynku Ukrainy Wybrane Aspekty Podatkowe I Prawne Opracowanie na bazie materiałów: Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji w Kijowie, Instytutu Integracji Europejskiej (<http://www.iei.org.pl>) oraz Kancelarii Prawnej Leopoldis (<http://www.leopolis.ua>) str. 36

³² Ibidem art. 26

Zwieńczeniem postanowień umownych są regulacje działu IV odnoszące się do kwestii administracyjno-technicznych, takich jak wspomniane określenie waluty obowiązującej przy wypłacie świadczenia, jak również pomocy administracyjnej i prawnej, zwolnienia z opłat i uwierzytelnień, sposobu składania dokumentów, stosowanego języka czy też rozstrzygania sporów³³.

Znaczenie Umowy w kontekście ochrony socjalnej pracowników

Na podstawie z powyższej analizą można wskazać, że Polsko-Ukraińska Umowa o zabezpieczeniu społecznym spełnia bardzo ważną rolę w ochronie socjalnej pracowników z uwagi na następujące przesłanki:

- obejmuje ochroną pracowników z Polski przyjeżdżających na Ukrainę oraz członków ich rodzin,
- obejmuje ochroną pracowników z Ukrainy przyjeżdżających do Polski oraz członków ich rodzin,
- w związku, że z delegowania korzysta się w niewielkim stopniu, tak więc większość z setek tysięcy Ukraińców pracujących w Polsce zostaje objętych polskim systemem ubezpieczeń społecznych w oparciu o podstawową zasadę *lex loci laboris*. W konsekwencji płacą oni składki do FUS i z FUS mogą otrzymać część świadczeń. Większość z tych osób posiada również staż ubezpieczeniowy (zatrudnienie) na Ukrainie, co oznacza, że przy nabywaniu uprawnień do emerytur i rent stosuje się obecnie oraz będzie się stosować przyszłości do tych osób mechanizmy koordynacyjne wynikające z umowy o zabezpieczeniu społecznym³⁴.

Wnioski

Podsumowując zaprezentowaną w artykule analizę, należy zwrócić uwagę w szczególności, na następujące kwestie. Przytoczone przepisy Umowy pozwalają na wskazanie typowych funkcji jakie obie strony uznają za kluczowe w ramach realizowanej współpracy międzypaństwowej z zakresu realizacji przepisów o zabezpieczeniu społecznym. Opisane przepisy przede wszystkim, z uwagi na stale rosnącą migrację zarobkową pomiędzy Polską a Ukrainą odpowiadają za rozwiązanie palącego problemu społecznego jakim jest prawo do

---

³³ Art. 20 -27 Umowy...

³⁴ A. Szybkie, Realizacja przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych polsko-ukraińskiej umowy o zabezpieczeniu społecznym Doświadczenia pierwszych lat stosowania umowy Warszawa 2018 Str. 40

korzystania z uprawnień do zabezpieczenia społecznego³⁵. Istnienie podstaw prawnych gwarantujących funkcjonowanie ciągłości zabezpieczenia społecznego bez względu na zmianę miejsca zamieszkania, poprawia możliwość współpracy gospodarczej między państwami, ale także podnosi poziom zaufania społecznego do prawa. Ze strony polskiej głównymi adresatami umowy, jak wskazuje ustawodawca są osoby zamieszkałe w Polsce posiadające status repatrianta oraz osoby zamieszkałe w Polsce i nieposiadające takiego statusu, a także pracownicy delegowani z Polski na Ukrainę oraz ich rodziny oraz inne osoby uprawnione do nabycia świadczenia wskutek śmierci pracownika³⁶. Przytaczane zasady organizacji zapisów Umowy oparte są na zasadach równego traktowania (art. 4), zachowania praw nabytych (art.5) oraz sumowania okresów ubezpieczenia (art. 9,10,12) mają na celu koordynację realizowanych w ramach zakresu przedmiotowego zadań ustawowych. Reasumując poruszane zagadnienia, można wskazać następujące wnioski. Cel Umowy, jakim jest zgodnie z intencją prawodawcy, ukształtowanie nowych reguł odnoszących się do relacji polsko - ukraińskich w zakresie zabezpieczeń społecznych, jest osiągnięty przy pomocy uchwalonych regulacji. Jako duży plus należy uznać szerokie ramy przepisów, które pozwalają objąć w większości typowych sytuacji uprawnione podmioty zabezpieczeniem społecznym. Należy, jednakże mieć na uwadze możliwości aktualizowania zapisów Umowy do zmieniających się porządków prawnych. Jako przykład można wskazać regulacje art. 22 Umowy odnoszącego się do danych osobowych w kontekście zmian wprowadzanych przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE³⁷. Ponadto konieczność w przypadku Rzeczypospolitej Polskiej dostosowania przysposobienia prawa ubezpieczeń społecznych do regulacji unijnych, wymusza podnoszenie jakości świadczeń. Taka sytuacja jest korzystna z punktu widzenia obu stron, a w szczególności dla pracowników z Ukrainy, ponieważ obejmowani są zasadami prawnymi Unii Europejskiej. Również szeroko rozumiany rozwój sektora ubezpieczeń społecznych pozwala stworzyć korzystną sytuację dla osób z Ukrainy zainteresowanych

---

³⁵ Warto odwołać się w tym miejscu do analizy rynku ubezpieczeń na Ukrainie, zgodnie z którą postępujący spadek poziomu życia ludności wywołany przez kursu hrywny, działania wojenne, migracje, recesję w przemyśle, bankructwa w sektorze finansowym połączony z niskim zaufaniem społeczeństwa do instytucji ubezpieczeń społecznych, przekłada się na niską liczbę osób ubezpieczonych pracowników również za granicami Ukrainy (patrz dane ze wstępu) – analiza przytoczona za L. Klapkiv, J. Klapkiv, Rynek ubezpieczeń na Ukrainie: główne problemy i czynniki determinujące jego rozwój, Rozprawy Ubezpieczeniowe. Konsument na rynku usług finansowych nr 24 (2/2017) str.61

³⁶ Uzasadnienie Rady Ministrów 10-67-12 do Umowy o zabezpieczeniu społecznym zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą, str. 2 - źródło bip.kprm.gov.pl

³⁷ Źródło <https://eur-lex.europa.eu> – dostęp 20.09.2019

podjęciem pracy objętej zabezpieczeniem społecznym na terenie RP.³⁸ Dlatego też uprawnione wydaje się stwierdzenie wskazujące na szereg korzyści wypływających z funkcjonowania omawianej Umowy.

Bibliografia

Monografie

1. Pątek A, Zabezpieczenia społeczne w Polsce, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Warszawa 2017.
2. Szpor G (red.) System ubezpieczeń społecznych. Zagadnienia podstawowe, Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska Warszawa 2004,

Artykuły

1. Orłowski C, Dopuszczalność stosowania zasady proporcji w sytuacji niedoubezpieczenia - Monitor Ubezpieczeniowy nr 50 - wrzesień 2012
2. Bomba K, Zakaz dyskryminacji ze względu na zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy w świetle Dyrektywy Rady 97/81/WE zawierającej Ramowe Porozumienie dotyczące zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, Jorunal of modern science 1/2014 vol 20,
3. Maj E, Istota zabezpieczenia społecznego w Polsce Zeszyty Naukowe WSFiP Nr 1/2015
4. Zdrojewski E, Pawełczak I, Ubezpieczenia społeczne w różnych formach zatrudnienia, Zeszytu naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych Politechnik Koszalińskiej 2012/16
5. Klapkiv L, Klapkiv J, Rynek ubezpieczeń na Ukrainie: główne problemy i czynniki determinujące jego rozwój, Rozprawy Ubezpieczeniowe. Konsument na rynku usług finansowych nr 24 (2/2017)
6. Maliszewska M, Ubezpieczenia gospodarcze w Polsce i Ukrainie, ZNUV 2016;47(2)
7. Szybkie A, Realizacja przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych polsko-ukraińskiej umowy o zabezpieczeniu społecznym Doświadczenia pierwszych lat stosowania umowy Warszawa 2018

---

³⁸ Warto zauważyć również, że ważnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego Ukrainy jest kształtowanie skutecznego systemu ochrony ubezpieczeniowej dla obywateli i podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem cykli koniunkturalnych w całej gospodarce. W związku z tym rolę jaką pełni analizowana Umowa można zaliczyć do czynników wpływających pozytywnie na rozwój rynku ubezpieczeniowego na Ukrainie. por. M. Maliszewska, Ubezpieczenia gospodarcze w Polsce i Ukrainie, ZNUV 2016;47(2), str. 121

8. Krótki Przewodnik Po Rynku Ukrainy Wybrane Aspekty Podatkowe I Prawne
Opracowanie na bazie materiałów: Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji w Kijowie,
Instytutu Integracji Europejskiej (<http://www.iei.org.pl>) oraz Kancelarii Prawnej Leopoldis
(<http://www.leopolis.ua>)

Akty prawne

1. Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym,
sporządzona w Kijowie dnia 18 maja 2012 r. Dz.U. 2013 poz. 137
2. Ustawa z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz
ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.)
3. Porozumienie Administracyjne w sprawie stosowania Umowy między Rzeczpospolitą
Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym, 18 maja 2012r. (Dz. U. z 2013 r. poz.
1375).

Orzecznictwo

1. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 19 listopada 1996 r., K 7/95

Summary

The subject matter of the considerations is based on the analysis of the provisions of the Agreement concluded between the Republic of Poland and Ukraine on social security. The analysis of this agreement refers to the characteristic of the main theoretical elements and the indication of the principles shaping the relations between the two countries in the field of social security. In addition, elements of the contract relating to institutional cooperation were discussed. The result of the analysis is to present the key elements of the Agreement along with the main rules of applying its provisions in practice

Keywords: insurance, legal regulations, Poland, Ukraine, cooperation

---